

GREMOŠANAS SLIMĪBU CENTRS «GASTRO»

GASTROENTEROLOGU KONSULTĀCIJAS – GREMOŠANAS SISTĒMAS IZMEKLĒŠANA – ĀRSTĒŠANA

- Linezera iela 6, RAKUS klinika "Linezers", 1. stāvs, Rīga, LV-1006
 - Hipokrāta iela 4, RAKUS Latvijas Onkoloģijas centrs, 2. stāvs, Rīga, LV-1079
- Tālr.: 66901212, 26535389; fakss: 67040248; e-pasts: gastro@gastrocentrs.lv, www.gastrocentrs.lv

Informācija pacientiem (pieaugušiem) par Krona slimību

Cēloņi

Krona slimība ir hroniska iekaisuma slimība, kas visbiežāk skar tievo zarnu, bet var izpausties arī resnajā zarnā, kuņģī vai mutes dobumā. To izraisa ģenētiski noteikta un ārējās vides ietekmēta zarnas un visa organisma imūnsistēmas neadekvāta reakcija uz zarnas mikrofloru un ēdienu. Būtiska nozīme ir mātes pienam, ēdiena izvēlei un sadzīves higiēnai pirmajos dzīves gados. Mātes piens veic izšķirošu mikrobioma attīstības un aizsargāšanas funkciju. Pārmērīga higiēna agrīnajā dzīves posmā nelabvēlīgi ietekmē zarnas mikrofloras attīstību un hronisku zarnas iekaisumu riska var pieaugt. Krona slimības izraisīts iekaisums, atšķirībā no čūlaina kolīta, skar visu zarnas sienu un var radīt zarnas sašaurinājumus, sastrutojumus un plīsumus.

Slimības pazīmes

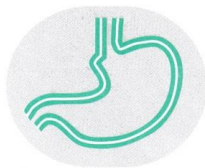
Raksturīgākās Krona slimības pazīmes ir vēdersāpes vēdera lejas daļā labajā pusē vai nabas rajonā, var būt šķidra vēdera izeja vai caureja ar asiņu piejaukumu. Tievās zarnas iekaisuma dēļ pasliktinās uzturvielu uzsūkšanās, tāpēc pacientiem ar Krona slimību raksturīgs svara zudums un vitamīnu deficīts. Smagākās slimības formās kopā ar iepriekš aprakstītajām pazīmēm var būt arī drudzis, nespēks un mazasinība. Salīdzinoši bieži parādās strutojoši iekaisumi ap anālo atveri. Nereti iekaisuma rezultātā radies zarnas sašaurinājums vai izraisīt satūra necaurejamību, sastrutojumu vai plīsumu.

Citas pazīmes

Iekaisums pacientiem ar Krona slimību var izpausties arī citās organisma daļās – mutes dobumā, ādā, acīs, locītavās un žultsvados. Uzsūkšanās traucējumu dēļ var samazināties svars un parādīties uzturvielu, tai skaitā, vitamīnu deficīts. Hroniskas zarnas asiņošanas dēļ daudziem pacientiem rodas mazasinība.

Diagnostika

Krona slimības diagnozi nosaka ārsts, kopumā novērtējot pacienta sūdzības, izvēloties nepieciešamos izmeklējumus un analizējot to rezultātus. Krona slimības diagnozes noteikšana nereti ir ļoti sarežģīta, jo slimības izpausmes var būt netipiskas. Svarīgākās diagnostikas metodes pacientam ar čūlainā kolīta simptomiem ir tievās un resnās zarnas endoskopijas. Resnās zarnas endoskopiskā izmeklēšana (kolonoskopija) ir ļoti efektīva resnās zarnas bojājumu noteikšanas metode. Tās laikā ārsts novērtē zarnas iekaisuma pakāpi un paņem zarnas gļotādas paraugus (veic biopsijas) ko tālāk izmeklē mikroskopiski. Audu mikroskopiskai izmeklēšanai ir svarīga loma, tomēr tā ne vienmēr ir izšķiroša Krona slimības diagnozes apstiprināšanā. Tievās zarnas endoskopiju (enteroskopiju) veikt ir sarežģītāk, jo tievā zarna ir garāka un grūtāk ar endoskopu sasniedzama. Tāpēc enteroskopiju veic salīdzinoši reti, bet tās vietā izmanto citas metodes – kapsulas endoskopiju un magnētiskās rezonanses izmeklējumu. Pēdējās divas metodes viena otru papildina un ārstam sniedz pietiekami daudz informācijas, lai novērtētu tievās zarnas bojājuma pakāpi. Citu testu nepieciešamību ārsts nosaka katram pacientam individuāli. Papildus var būt jāveic dažas asins un fekāliju analīzes vai citas metodes.

GREMOŠANAS SLIMĪBU CENTRS «GASTRO»

GASTROENTEROLOGU KONSULTĀCIJAS – GREMOŠANAS SISTĒMAS IZMEKLĒŠANA – ĀRSTĒŠANA

- Linezera iela 6, RAKUS klinika "Linezers", 1. stāvs, Rīga, LV-1006
 - Hipokrāta iela 4, RAKUS Latvijas Onkoloģijas centrs, 2. stāvs, Rīga, LV-1079
- Tālr.: 66901212, 26535389; fakss: 67040248; e-pasts: gastro@gastrocentrs.lv, www.gastrocentrs.lv

Ārstēšana

Krona slimība ir ļoti grūti ārstējama slimība, jo neviens no šobrīd pieejamiem medikamentiem vai to kombinācijām vairumā gadījumu nenodrošina izārstēšanos vai ilgstošu simptomu izzušanu (remisiju). Krona slimībai ļoti bieži rodas sarežģījumi kā zarnu nosprostojums, sastrutojums vai plīsums, kad nepieciešama ķirurģiska operācija. Ķirurģiskās operācijas Krona slimības pacientiem nereti jāveic atkārtoti un tas var radīt darbaspēju zudumu un invaliditāti. Tāpēc Krona slimība ir jāārstē ilgi un pacietīgi. Terapijā saistībā ar slimības smaguma pakāpi parasti ir vairāki etapi. Tie ietver pirmo simptomu vai paasinājuma un uzturošu ārstēšanu, kad slimības pazīmes ir izzudušas. Medikamentus Krona slimības ārstēšanai un terapijas ilgtermiņa plānu parasti izvēlas gastroenterologs. Bieži ārstēšanas procesā jāiesaistās arī vēdera ķirurgam. Sākotnējā un paasinājuma terapija parasti ir agresīvāka ar lielākām zāļu devām un reizēm ar stiprākiem līdzekļiem un ilgst vismaz mēnesi. Pēc sākotnējās ārstēšanas, ja simptomi samazinās vai izzūd, jāturpina uzturoša ārstēšana ar mazākām zāļu devām, kas jālieto ilgstoši, vairākus gadus bez pārtraukuma. Krona slimības ārstēšanai izmanto zāles ar spēcīgu pretiekaisuma un imūnsistēmu modulējošu darbību. Daļai no medikamentiem var attīstīties dažādas blakus parādības, kas apgrūtina ilgtermiņa ārstēšanu. Šobrīd pieejami visdažādākie līdzekļi – no sen pārbaudītiem vispārējās darbības pretiekaisuma preparātiem līdz pašiem modernākajiem superprecīzas darbības medikamentiem.

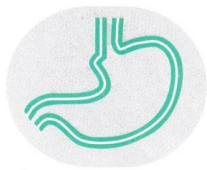
Galvenās Krona slimības ārstēšanā izmantojamās medikamentu grupas:

- Aminosalicilāti (5-ASA) (piem., sulfasalazīns, mesalazīns)
- Antibiotiķi (piem., ciproflaksacīns, metronidazols)
- Sistēmiskie glikokortikoīdi (piem., prednizolons)
- Lokālas darbības glikokortikoīdi (piem., budesonīds)
- Imunomodulatori (piem., azatioprīns)
- Bioloģiskie līdzekļi (piem., infliksimabs, adalimumabs un citi)

Pēc sākotnējās ārstēšanas, ja Krona slimības simptomi samazinās vai izzūd, jāturpina uzturoša ārstēšana, kas jālieto ilgstoši, vairākus gadus bez pārtraukuma. Vieglos un vidēji smagos gadījumos diagnostika un terapija notiek ambulatori. Smagas slimības formas parasti ārstē stacionāra intensīvās terapijas nodaļā. Sarežģījumu gadījumā bieži nepieciešama ķirurģiska operācija un ilgstoša ārstēšanās ķirurģiskā stacionārā. Šobrīd Krona slimības ārstēšana, neskatoties uz visiem mūsdienu medicīnas sasniegumiem, joprojām ir neatrisināta mīkla. Tāpēc visā pasaulē aktīvi notiek jaunu Krona slimības ārstēšanas līdzekļu meklēšana un izpēte. Vairākos šādos projektos piedalās arī Gremošanas slimību centrs GASTRO. Pacientiem ir iespēja iesaistīties šādos jaunu zāļu pētījumos un, ne tikai saņemt modernāku un efektīvāku ārstēšanu, bet arī veikt savu personīgo ieguldījumu citu pacientu ārstēšanā nākotnē.

Krona slimība un grūtniecība

Vairumā gadījumu Krona slimība un tās ārstēšana, pat ar visstiprākajām zālēm, nav šķērslis plānveida grūtniecībai. Jautājumi par medikamentu izvēli, plānojot grūtniecību, jāizlemj individuāli. Vissvarīgākais sekmīgas grūtniecības norises priekšnoteikums pacientei ar Krona slimību ir nepārtraukt iesākto efektīvo

GREMOŠANAS SLIMĪBU CENTRS «GASTRO»

GASTROENTEROLOGU KONSULTĀCIJAS – GREMOŠANAS SISTĒMAS IZMEKLĒŠANA – ĀRSTĒŠANA

- Linezera iela 6, RAKUS klinika "Linezers", 1. stāvs, Rīga, LV-1006
 - Hipokrāta iela 4, RAKUS Latvijas Onkoloģijas centrs, 2. stāvs, Rīga, LV-1079
- Tālr.: 66901212, 26535389; fakss: 67040248; e-pasts: gastro@gastrocentrs.lv, www.gastrocentrs.lv

ārstēšanu un saskaņot medikamenta izvēli un devas ar ārstu. Vīrieša reproduktīvo funkciju vairums Krona slimības ārstēšanā izmantojamo līdzekļu būtiski neietekmē. Atsevišķi vecāki medikamenti var radīt atgriezeniskas spermatogēnes izmaiņas, tomēr visi šie jautājumi ir risināmi sadarbībā ar ārstu, kas kontrolē terapiju. Krona slimības sarežģījumu ķirurģiskas operācijas, īpaši, ja tās saistītas ar lielu zarnas gabalu izņemšanu, var neatgriezeniski bojāt reproduktīvo funkciju.

Krona slimība un diēta

Galvenie diētas mērķi Krona slimības ārstēšanā ir pietiekama uzturvielu uzņemšana, to deficīta novēršana un simptomus pastiprinošu produktu izslēgšana. Parasti rekomendē izslēgt piena produktus, līdz minumam samazināt saldumus un citus viegli asimilējamus ogļhidrātus, ieskaitot augļus un dārzeņus. Deficīta gadījumā svarīga loma ir vitamīniem un citiem uztura bagātinātājiem. Smagās slimības formās dažreiz nepieciešama barošana caur zondi vai mākslīgā barošana, uzturvielas ievadot vēnā. Tomēr universālas Krona slimības diētas nav, jo katrs organisms un tā mikroflora uz zarnas saturu reaģē atšķirīgi. Atsevišķi pārtikas makro- un mikronutrienti, kā arī ķīmiskas piedevas var izraisīt nelabvēlīgu efektu. Diēta katram pacientam jāizvēlas individuāli, to saskaņojot ar ārstu un uztura speciālistu.

Kolīts un stress

Liels emocionāls un fizisks stress var izraisīt Krona slimības paasinājumu.

Fiziskas aktivitātes

Regulāra mērena fiziska slodze (50-70% no ierastās maksimālās) ir ļoti vēlama un nepieciešama vieglas un vidēji smagas Krona slimības ārstēšanas sastāvdaļa. Smagākās slimības formās nepieciešams miers un atpūta.

Alkohols un smēķēšana

Alkohola lietošana, smēķēšana un citu tabakas produktu lietošana Krona slimības pacientiem nav vēlama.

Dr. Ivars Tolmanis

gastroenterologs, ārsts endoskopists